

*Ходєєва Н.В.,
кандидит юридичних наук, старший. викладач
кафедри цивільного права та процесу
Харківського національного університету
внутрішніх справ*

Проблемні питання та особливості здійснення права на інформацію про стан свого здоров'я

Порядок та особливості здійснення такого суб'єктивного права, як право на інформацію про стан свого здоров'я, є досить вагомим для його розуміння. Своє підтвердження це знаходить у тому, що задоволення потреб фізичної особи в інформації про стан свого здоров'я відбувається не внаслідок існування цього права а внаслідок вчинення певних дій, які мають бути спрямовані на перетворення його правомочностей, які характеризують зміст даного права на реальне їх здійснення. Отже, практична цінність будь-якого права особи – це здатність перетворення можливостей, визначених у нормах права (зміст права), у реальність.

Однак здійснення певних повноважень, які випливають зі змісту права, не може відбуватись безладно, невпорядковано та спонтанно. Саме тому законодавцем ставляться певні вимоги, які є обов'язковими для їх урахування при здійсненні права як на інформацію про стан свого здоров'я, так і на її носії. Тобто здійснюється втілення норм права у діяльність суб'єктів права на інформацію про стан свого здоров'я шляхом дотримання: заборон, використання суб'єктивних прав і виконання юридичних обов'язків – правореалізація [1], а також вимог етики, засад розумності і справедливості, таємниці, професійних обов'язків.

При здійсненні права на інформацію про стан свого здоров'я виникають певні проблеми і у зв'язку з відсутністю законодавчо встановленого переліку

дій, які підпадають під поняття «ознайомлення з відповідними медичними документами, що стосуються її здоров'я». Саме у ч. 1 ст. 285 ЦК України та в ч. 1 ст. 39 «Основ законодавства України про охорону здоров'я» встановлено право повнолітньої фізичної особи на ознайомлення з відповідними медичними документами, що стосуються її здоров'я.

Ознайомлювати (згідно зі словником української мови) – подавати відомості, інформувати про що-небудь [2]. Отже, процес ознайомлення з інформацією про стан свого здоров'я включає в себе надання відомостей. Але яким чином ці відомості мають бути надані особі (усно, письмово, шляхом дозволу копіювання як первинної медичної документації, так і результатів до обстежень, дозволу копіювання історії хвороби, приписів лікаря тощо). У зв'язку з цим між фізичними особами (пацієнтами), які вимагають копії медичної документації, та безпосередньо медичними працівниками, які не надають її з різних на то причин (наприклад, мотивують свою відмову тим, що копії можна надавати лише на запит суду, запит адвокатів чи правоохоронних органів), часто виникають суперечки. Отже, трапляються випадки, коли медичні працівники цілеспрямовано охороняють медичну інформацію з метою приховування своєї некваліфікованої або протиправної діяльності, порушують права пацієнтів чи інших осіб, які мають право на її отримання.

Законодавцем наразі не приділено значної уваги цій колізії. Хоча існує правова позиція Європейського суду з прав людини, яка знайшла своє відображення в Рішенні у справі «К.Х. та інші проти Словаччини» (2009), де Суд вказав на порушення ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [3], яке виявилось у ненаданні заявникам дозволу зробити фотокопії їх медичних карток, та ч. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яке виявилось в обмеженні заявниць у ефективному доступі до суду через неможливість отримати ними чи їхніми представниками копії їх медичних карток [4]. В Україні в Рішенні Конституційного Суду України (справа К. Г. Устименка) від 30.10.1997 р. зазначено, що у разі відмови в наданні або навмисному приховуванні медичної

інформації від пацієнта, членів його сім'ї або законного представника вони можуть оскаржити дії чи бездіяльність лікаря, звернувшись безпосередньо до суду або медичного закладу чи органу охорони здоров'я [5].

Наразі отримати інформацію про стан свого здоров'я (копії медичних документів можна на підставі запиту щодо доступу до персональних даних до володільця бази даних або розпорядника, якими є саме заклади охорони здоров'я згідно зі ст. 2, ч. 2 ст. 4 Закону України «Про захист персональних даних» [6], якими є заклади охорони здоров'я усіх форм власності, відповідно до договору, укладеного в письмовій формі. Відповідно до п. 4 ч. 2 ст. 8 цього Закону, отримати інформацію про стан свого здоров'я (персональні дані) особа зможе не пізніше, як за 30 календарних днів з дня надходження запиту. За цей строк можливе будь-яке перекручування інформації про стан здоров'я особи, часткове її знищення та здійснення з нею інших протиправних дій.

Отже, в зв'язку з ненаданням медичними працівниками копій медичних документів відразу на вимогу фізичної особи (пацієнта), часто виникають правові суперечки, які підтверджені судовою практикою. Уникнути ж їх вдалось би, розширивши можливості фізичних осіб, зазначених у ст. 285 ЦК України, щодо збирання інформації про стан здоров'я, можливістю копіювати медичні документи, надані їм для ознайомлення.

Список використаних джерел:

1. Правореалізація// .-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.
2. Академічний тлумачний словник : ознайомлювати. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/oznajomljuvaty>.
3. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. : Закон про ратифікацію конвенції від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40. – Ст. 263.
4. Комюніке Секретаря Європейського суду з прав людини стосовно рішення у справі «К. Х. та інші проти Словаччини» («К. Н. and othes v. Slovakia»). – Режим доступу : <http://advocat-cons.info/index.php?newsid=3946#.WYMbgRXyjIU>.
5. Рішення Конституційного Суду України від 30 жовтня 1997 р. № 5-зп/199. – URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-97>.
6. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 // Верховна Рада України. – 2010. – № 2297-VI. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.